

Útmutató

a vetési varjú telepek által okozott problémák településeken belüli kezeléséhez

A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V.9.) KöM rendelet (a továbbiakban: KöM rendelet) alapján 2001. óta a vetési varjú védett faj, természetvédelmi értéke: 50.000 Ft.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 43. § (1) bekezdése értelmében tilos a védett állatfajok zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása. A (2) bekezdés azonban — többek között — **lehetővé teszi az állományok szabályozását, de ezt a természetvédelmi hatóság engedélyéhez köti.** Vagyis a Tvt. szigorú korlátozó szabályt fogalmaz meg a védett fajok vonatkozásában.

A védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 4. (2) bekezdése egyértelműen meghatározza, hogy a védelemben részesülő (védett, fokozottan védett, illetve közösségi jelentőségű) állatfajokat csak közérdekből lehet gyéríteni. Közérdek a természetvédelmi érdek, valamint a természetvédelmi érdekekkel és célokkal összeegyeztethető oktatási, ismeretterjesztési, tudományos célú, illetőleg kultúrtörténeti hagyományápolásnak minősülő tevékenység, továbbá a közegészségügyi, környezetvédelmi vagy állategészségügyi veszélyhelyzet elhárítása. A Korm. rendelet 3. (2) bekezdése alapján a Korm. rendelet hatálya alá tartozó, védelemben részesülő állatfajok hasznosítása (ennek minősül a gyérítés is) akkor engedélyezhető, ha közérdekből szükséges, nincs más kielégítő megoldás és nem jár az adott állatfaj természetes állományának tartós sérelmével.

A vetési varjú mint őshonos faj, hazai állományának veszélyeztetése, regionális, vagy különösen országos felszámolása sem lehet elfogadható, ezért minimális természetvédelmi célkitűzés, hogy a jelenlegi állomány ne csökkenjen, ugyanakkor cél a fajjal kapcsolatos konfliktushelyzetek csökkentése, enyhítése is. A vetési varjú eredeti élőhelye a facsoportokkal, erdőfoltokkal tarkított nyílt tájak, telepei is elsősorban itt nyújtanak fészkelési lehetőséget más védett fajoknak, a városokba elsősorban az emberi üldözés hatására költözött be, mivel ott nyugalmat és rendszeres táplálékot (pl. hulladék) talál. **Amennyiben a konfliktusok csökkentése érdekében szükség van az állományok bármilyen jellegű szabályozására, annak alapvető célja nem lehet az állomány csökkentése,** hanem a konfliktust okozó városi kolóniák kevésbé konfliktusos helyre történő áttelepedésének előmozdítása. Sajnos erre biztosan hatékony, gyors (egyik évről a másikra eredményt hozó) módszer jelenleg nem ismert.

Jellemző tapasztalat, hogy fészkelési időszak elején történő fészekeltávolítás után a kevésbé problémás helyekről esetenként sokkal problémásabb helyekre költöztek át a madarak (pl. óvoda udvarára), vagy szétszóródtak, és a kialakuló több, kisebb létszámú telepen így többszörösére nőtt a konfliktus.

Beavatkozási lehetőségek

1. Megelőzés

Fontos, hogy a vetési varjú állomány riasztását vagy gyérítését kérelmező (jellemzően az önkormányzat) maga is **tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a vetési varjak fészkelése számára vonzó tényezőket a konfliktusos helyszíneken megszüntesse.** Bármilyen, a telep felszámolására vagy vetési varjú gyérítésére vonatkozó engedély kiadásának feltétele, hogy az érintett településen történjenek megfelelő intézkedések a vetési varjak számára rendszeres táplálékforrást jelentő hulladék hozzáférhetőségének megszüntetésére (zárható fedelű

hulladéktároló konténerek, az utcai hulladék, különösen az élelmiszer-maradványok rendszeres eltávolítása). Ezen kívül érdemes olyan magasságú növényzetet (minimum 25 centiméter) meghagyni, melyből a faj már nem lát ki. Emiatt nem érzi magát biztonságban és a területet nem használja táplálkozásra.

Amennyiben riasztásra és/vagy fészkek eltávolítására kerül sor, azt megelőzően alternatív, kevésbé konfliktusos vagy konfliktusmentes helyszínen intézkedéseket kell tenni, amelyek célja a telep megfelelő helyre való átköltözésének elősegítése: zavarásmentes, fészkelésre alkalmas méretű és koronájú fákból álló facsoport közelében fészekanyag (kis gallyak) elhelyezése, a fákra műfészkek kirakása, a fák közelében táplálékforrás (pl. szemetes ocsú) biztosítása. Valószínűleg ezek a csalogatási módszerek önmagukban nagyobb sikerre vezetnek, mint egy-egy helyszínen a varjak pusztán riasztása. A lehetséges helyszín(ek) védettségeről és természetvédelmi vonatkozásairól a működési területtel érintett nemzeti park igazgatóság tud tájékoztatást adni.

A telep vagy éjszakázófák alatt az ürülékkel való szennyezés elhárítása érdekében számos intézkedés hozható, pl. ponyvák felerősítése a fák alá, a gépkocsik parkolási lehetőségének biztosítása alternatív helyszínen, a járda rendszeres takarítása stb.

2. Riasztás

A vetési varjú rendkívül intelligens, tanulékony madár, a riasztási módszereket, azok valódi veszélyességét gyorsan felméri, és a számára nem veszélyes módszereket megszokja. Ezért a riasztási módszereket rendszeresen változtatni kell, hogy huzamosabb időre fennmaradjon a riasztó hatás, és lehetőség szerint kiváltsa a telep elköltözését a konfliktusos helyről.

Lehetséges riasztási módszerek:

- emberi jelenléttel történő riasztás,
- forgó, villogó eszközök felszerelése a fészkek közelében,
- riasztás solymásmadárral,
- riasztás drónnal.

3. Fészkek eltávolítása

Azokon a településeken, ahol az előző évek tapasztalatai, engedélykérelmei alapján rendszeres a konfliktus, időben kell megtervezni a lehetséges megelőzési, riasztási lehetőségeket és elkezdni a szükséges engedélyezési eljárásokat. A tojások lerakása előtt a fészkek eltávolítása (alpin technikával, vízágyúval stb.) engedélyezhető a súlyos konfliktushelyzetek csökkentése érdekében. A február 15-éig elvégzett fészkekeltávolítás még nagy valószínűséggel nem jelent letális beavatkozást, mivel a tojásrakás legkorábban február végétől kezdődik. A fészkek eltávolítását riasztással kell kombinálni, hogy a madarak ne ugyanott kezdjenek ismételt fészkepítésbe.

Amennyiben a település a megelőzést célzó intézkedéseket megfelelően elvégezte, és az elvégzett fészkekeltávolítás, valamint többszöri riasztás ellenére a vetési varjak továbbra is a konfliktusos helyszínen próbálnak fészket rakni, a folyamatosan (minden nap, naponta többször) végzett riasztás és két-három naponta végzett fészkekeltávolítás folytatható legfeljebb április 30-ig, amennyiben a madarak még nem raktak tojásokat (ez a földről rendszerint nem állapítható meg, célszerű és javasolt emelőkosaras jármű vagy drón használata). Amennyiben a riasztás folyamatossága vagy a fészkekeltávolítás heti rendszeressége megszakad, és így a madarak fészket és feltehetően tojásokat tudnak rakni, a riasztást és a további fészkekeltávolítást azonnal be kell szüntetni, hagyni kell a madarakat költöni.